

Claes Adelskölds Arbetsritningar

Publicerat i ÖSJ-bladet 4/2003

Gunnar Sandin

Jag är inte modellbyggare. Om jag vore det, skulle jag bygga skånskt 1860-tal, där korta tåg med korta vagnar sakta drog fram mellan små spirande stationssamhällen på en nästan trädlös slätt. Järnvägens byggnader skulle inte vara något problem. Det vore bara att följa Claes Adelskölds Arbetsritningar.

Adelsköld är ju en av de mest kända och betydelsefulla personerna i den tidens svenska järnvägshistoria. Redan som ung konstruktör och arbetsledare fick han en flygande start med små sjöbanor i Bergslagen. och de meriterna var honom till god nytta, när bygget av fullvuxna privatbanor kom igång på allvar. I Skåne byggde han som bekant samtidigt Landskrona – Eslöv, Kristianstad – Hässleholm och Ystad – Eslöv och på samma gång eller något senare Växjö – Alvesta, Köping – Uttersberg

och Uddevalla – Vänersborg – Herrljunga. Han härstammade från knapadeln, men de många framgångsrika entreprenaderna, lyckade placeringar och rika giften gjorde, att han som ekonomiskt oberoende efter ett par motgångar slutade bygga järnvägar och ägnade sig åt en mängd andra intressen, som politik, kvartettsång, skytte, måleri och släktforskning.

Det fanns de åren ett inslag av konkurrens och avund mellan stats- och privatbanebyggande. När Edelsvärds anläggningar vid Västra stambanan blivit förnämligt redovisade i ett text- och planschverk ville (enligt Erik Sundströms tolkning) Adelsköld inte vara sämre utan utgav sina egna Arbetsritningar i samma storslagna utförande.

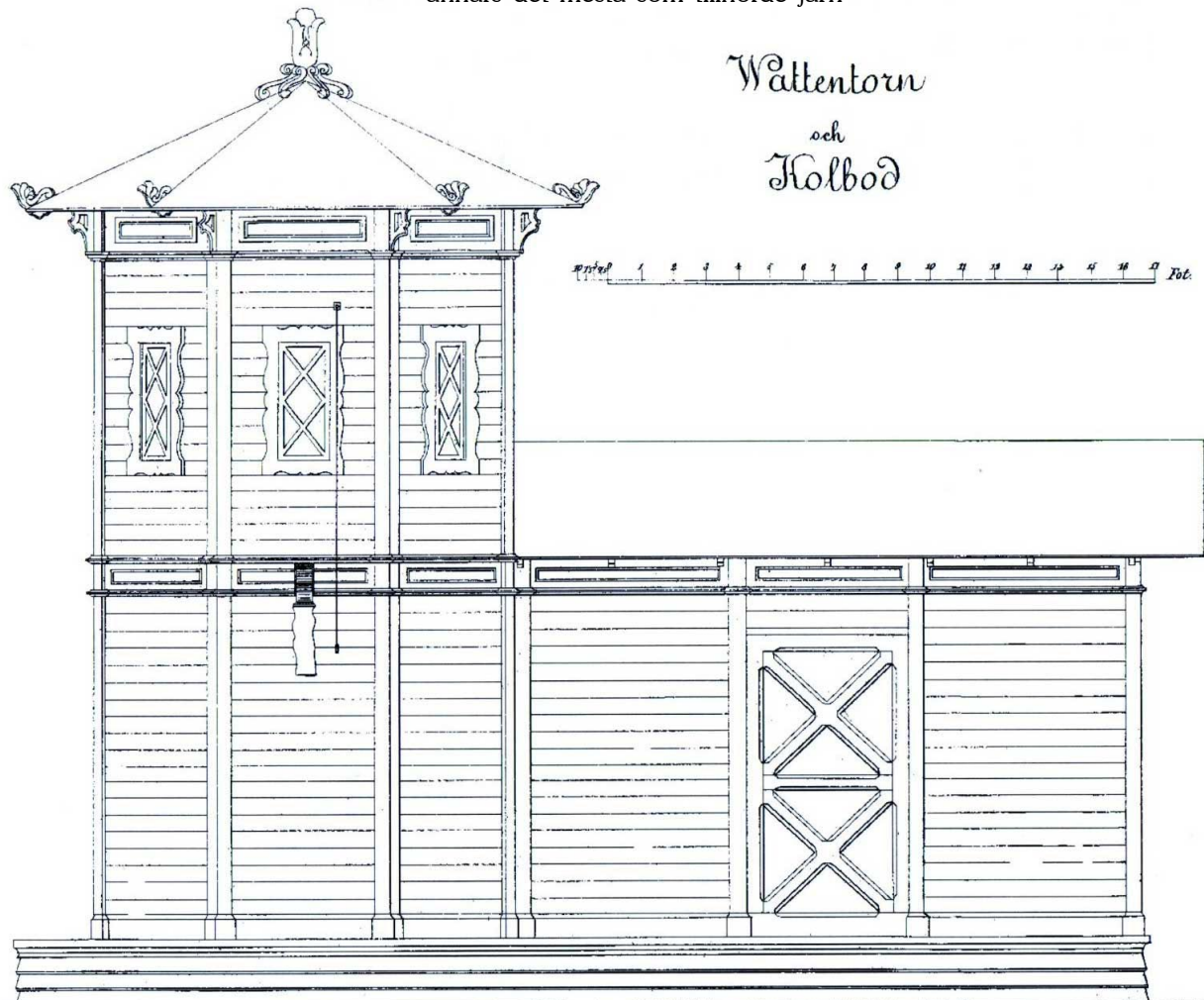
Så när som på en snöplog innehåller ritningarna ingen rullande materiel, men annars det mesta som tillhörde järn-

vägars byggande och drift representat: linjekartor, stationshus och andra byggnader, broar, en vändskiva, räler, bankar, grindar, arbetsredskap etc.

Inte allt men det mesta var tydligen gjort av Adelsköld själv och hans medhjälpare.

Särskilt intressanta, inte minst för modellbyggare, är byggnaderna. Inte så få är bevarade, men här ser vi dem i ursprungsskick. Det påfallande med de större stationerna är den strikt genomförda symmetrin, som till exempel gjorde att avträden fick samma yttre utformning som redskapshus.

Av någon anledning finns inga CHJ-byggnader med men åtskilliga från LEJ och YEJ. Vill man bygga trästationer finns sådana från KUJ och UVHJ. De skiljer sig inte särskilt mycket från de skånska tegelvarianterna.

Vi börjar denna gång med en träbyggnad, nämligen vattentorn och kolbod. Lokalisering finns ej angiven. Ritningen har förminskats.

Ritningen på nästa sida är Trolleås station, givetvis utan den sentida påbyggnaden. Här fanns ingen skala utsatt, och redaktören har inte cyklats till platsen för uppmätning i höstrusket, så denna rit-

ning publiceras som den kom ur datorm. Dock har takspiran kortats på den nedre vyn, så att båda gick in på samma sida i Bladet.

